

De XII werken van de VUB

(Mijnheer de voorzitter,)
(Mevrouw de associatievoorzitter,)
Beste collega's,

Beginnen doe ik met een wens. Namelijk de wens dat u allemaal op een goede gezondheid, veel energie en een overdosis geluk zal kunnen rekenen.

En dat geldt ook voor ons aller VUB, al ben ik daar redelijk gerust in.

Zeker, het is nu al duidelijk dat 2015 niet het jaar van 'meer' zal worden, maar samen kunnen we er wel voor zorgen dat 2015 het jaar wordt van 'beter'. Het zal de nodige creativiteit vragen, maar ik geloof er wel in. En daarom wil ik hier voor de allerlaatste keer iets zeggen over de besparingen.

We hebben een duidelijke boodschap overgebracht naar de Vlaamse regering, we hebben dat als universiteit gedaan op onze academische openingszitting, waar de minister van Onderwijs aanwezig was, en we hebben dat met alle universiteiten samen gedaan, vaak ook tijdens persoonlijke gesprekken die ik als VLIR-voorzitter met de minister had.

Meer kunnen we niet doen.

Ik wil het er dan ook niet meer over hebben.

Want met het verstrijken der jaren besef ik meer en meer hoe kostbaar tijd is.

Ik wil niet stilstaan bij datgene waar ik toch niet veel aan kan veranderen.

Ik wil niet stilstaan, ik wil vooruitgaan, ik wil samen met jullie vooruitgaan.

En zelf kunnen we wel degelijk het verschil maken, kunnen we dingen veranderen.

Neem nu onze professoren en docenten die terecht klagen dat ze overbelast zijn. Overbelast omdat het aantal studenten de voorbije jaren fors is toegenomen, maar zonder dat de overheid voor meer middelen heeft gezorgd. Op een zeker ogenblik knakt er iets.

Daarom hebben we aan onze socioloog Ignace Glorieux en zijn onderzoeksgroep TOR gevraagd om de tijdsbesteding van het Academisch Personeel te onderzoeken.

Onze sociologen hebben al ruim 30 jaar ervaring met dergelijke tijdsbestedingsstudies.

Naast de algemene taakbelasting van onze ZAP-leden, zullen de onderzoekers ook meer specifiek de tijd nagaan die ZAP-leden besteden aan hun kerntaken – dit zijn onderwijs, onderzoek en maatschappelijke dienstverlening – en de tijd die ze besteden aan administratie, vergaderen en dergelijke.

De studie moet ons toelaten om de prioriteiten te herschikken – zodat de werkdruk voor iedereen weer draaglijk wordt.

En met de resultaten in de hand willen we de overheid alsnog overtuigen om iets extra te doen.

Collega's,

Ondanks de moeilijke economische context,

ondanks de besparingen en

ondanks alles wat ons zogezegd bedreigt.

zullen we er alles aan doen om samen vooruit te gaan.

Onlangs, het was een avond eind november, hebben we een aantal grote bedrijfsleiders uit het Brusselse op de VUB-campus - in de U-Residence – uitgenodigd.

We hebben ze laten zien op welke manier de VUB de toekomst mee zal bepalen.

De toekomst van de samenleving met onze research,

met onze innovatie,

maar ook onze eigen toekomst, met al de ambitieuze plannen die we op stapel hebben staan.

Ik wil graag met u even naar een de video kijken die de VUB Foundation heeft laten realiseren om VUB2020 tastbaar te maken. *(Het is een ingekorte versie van een vijftal minuten.)*

[Vertoning video VUB2020]

Beste collega's,

Ik ga niet meer uitgebreid herhalen wat we zonet hebben gezien.

Maar ik wil wel nog eens duidelijk stellen dat we geen andere keuze hebben dan de blik te richten naar de toekomst,

naar de nieuwe wereld die aan het ontstaan is

en naar de nieuwe universiteit die haar plaats in die nieuwe wereld moet vinden.

Een wereld die nog veel digitaal en onderling geconnecteerd zal zijn dan

vandaag het geval is,

een wereld die nog veel internationaler en veelkleuriger zal zijn dan vandaag het geval is,

een wereld waarin wetenschappelijke kennis tegen een razendsnel tempo zal toenemen, dat wil zeggen:

een wereld waarin veel kennis snel achterhaald zal blijken, ingehaald door nieuwe en betere inzichten.

En in die snel veranderende wereld mogen we vooral niet achter de feiten aanhollen,

maar moeten we pro-actief, creatief en met durf zelf het nieuwe mee vorm geven.

Doen we dat dan niet?

Hebben we dat het voorbije jaar niet gedaan?

Zeker wel, en daarom wil ik dat vandaag graag zeggen: we zijn als VUB goed bezig.

Niet alleen de collega's en de voorbeelden die we in de video zagen, maar met z'n allen zijn we goed bezig, met z'n allen hebben we in 2014 de VUB nog sterker, nog maatschappelijk relevanter en dus meer dan ooit incontournable gemaakt.

Beste collega's,

Wie zich een beetje in de Griekse mythologie verdiept heeft, weet dat ene Herakles een straffe kerel was.

Hij kreeg twaalf schier onmogelijke opdrachten en bracht ze allemaal tot een goed einde.

En neen, ik wil mezelf absoluut niet vergelijken met de man die de twaalf werken uitvoerde,

noch met zijn televisie-opvolger in een recent verleden,

maar ik wil wel graag het voorbije jaar de revue laten passeren als de twaalf werken van de VUB.

Want met z'n allen hebben we de VUB beter gemaakt.

I. Durf veranderen

Het eerste werk dat we verricht hebben: we hebben durven veranderen.

Voor het eerst in 45 jaar hebben we een radicaal nieuwe beheerstructuur op poten gezet,

met o.a. een kleine maar slagkrachtige raad van bestuur,

maar ook met méér democratie,

want we zijn de enige universiteit waar de studenten voortaan rechtstreeks hun rector kunnen kiezen.

De eerste keer zal in de lente van 2016 zijn, als de strijd losbarst tussen mijn kandidaat-opvolgers.

We hebben ook een ambitieus genderactieplan goedgekeurd, om verandering te brengen in de onaanvaardbare ondervertegenwoordiging van vrouwen in het professorenkorps.

Nog een verandering die ik hier even graag wil vermelden: vorig jaar is ons directiecomité grondig vernieuwd.

Raf Devos heeft u al gezien, hij volgt Jan Veny op,

maar we hebben ook een nieuwe ICT-baas, een nieuwe CIO en dat is Xavier Van Moen.

En ook nog eens een nieuwe Marcom-directeur met tonnen ervaring: Ann Van Driessche.

Samen met Algemeen beheerder Nic Van Craen die enkele jaren geleden Jim Van Leemput opvolgde, is de vernieuwing van het directiecomité compleet.

Ik wens onze directieleden alvast veel succes in hun veeleisende opdracht.

Mijn vertrouwen hebben ze.

II. Verbeter de wereld

Het tweede werk dat we als universiteit verricht hebben:

we hebben ons steentje bijgedragen om de wereld beter te maken.

Ik denk dat we dat in de video al duidelijk hebben gemaakt.

Ik wil terloops nog even vermelden dat vorig jaar alweer twee spin-offs het daglicht zagen,

een in het domein van optische chips,

een andere spin-off op het vlak van celtherapie.

De bescheiden spin-off van vandaag kan de miljardensector van morgen worden.

Zo is het in het verleden vaak gegaan, ook met VUB-spin-offs zoals Ablynx.

III. Koester uw verleden

Maar we kijken niet alleen naar de toekomst.

De wortels die ons vandaag toelaten om te bloeien en te groeien,

die wortels, dat is het verleden dat we moeten koesteren.

We hebben dat gedaan op 9 mei, tijdens de Nacht van de Verlichting of La Nuit des Lumières,

waar we samen met de ULB onze 180ste gemeenschappelijke verjaardag en de 45ste van de VUB als autonome unief hebben gevierd.

We hebben dat met veel luister gedaan, op het Paleizenplein voor het Koninklijk Paleis.

En in de feesttent in het Park van Brussel hebben we samen – VUB en ULB - een gigantische verjaardagstaart aangesneden. Velen van jullie waren erbij.

IV. Verspreid uw boodschap

Het vierde werk dat we verricht hebben is onze boodschap verspreiden.

Onze grote socioloog met emeritaat Mark Elchardus heeft vaak benadrukt dat hij als socioloog en academicus vooral een intellectueel wilde zijn die de dialoog met de samenleving aangaat.

Wie geregeld de televisie aanzet,

de krant openslaat

of een boekenwinkel binnenstapt,

weet dat veel VUB'ers de dialoog met de samenleving volop aangaan,

en dat we dus invloedrijke VUB'ers bij de vleet hebben.

Ik wil ze hier dan ook echt niet beginnen op te noemen, want ik wil niemand tekortdoen en vooral:

ik hoop dat in 2015 alle VUB-professoren en onderzoekers invloedrijk zullen zijn.

V. Zet aan tot denken

Het vijfde werk is: zet aan tot denken.

Voor een universiteit, voor elke universiteit, is dat misschien evident.

Maar wij hebben het voorbije jaar iets extra gedaan door een nieuw vak te introduceren,

het vak dat redelijk eigenzinnige reflecties gaat stimuleren.

Met als subtitel: Nadenken over mens en maatschappij. Studenten uit om het even welke faculteit kunnen het vak vanaf volgend academiejaar volgen.

Ik reken erop dat veel studenten dat zullen doen, want voor mij is het essentieel dat onze studenten kritische burgers worden die zonder vooroordelen en zonder dogma's nadenken over cruciale maatschappelijke kwesties.

Vorig jaar hebben we het denken nog op een andere manier in de verf gezet, namelijk met onze kleine Denker in Alle Staten die de gehuldigde collega's vandaag mee naar huis nemen.

Het eerste exemplaar is in ontvangst genomen door onze Nobelprijswinnaar Natuurkunde Francois Englert. In mei heeft professor Englert een bezoek gebracht aan zijn zusteruniversiteit, de VUB.

Het is trouwens onze elementaire deeltjesfysicus Jorgen D'Hondt die in het CERN aan het hoofd staat van het fameuze experiment dat het bestaan van het Higgs-Englert-Brout-Boson heeft aangetoond.

Jorgen D'Hondt is trouwens ook de voorzitter van de Jonge Academie.

En als VUB hebben we niet alleen de voorzitter van de jonge academie in huis, maar ook die van de 'oude academie', namelijk de Koninklijke Vlaamse Academie van België voor Wetenschappen en Kunsten.

De voorzitter is Willem Elias.

VI. Red het milieu

Red het milieu is ons zesde werk.

Een opdracht voor iedereen op deze wereld, en een die niet in een jaar te volbrengen valt, maar we hebben toch een serieuze bijdrage geleverd.

Met ons onderzoek uiteraard en dan denk ik onder meer aan de elektrische auto's of aan de man die hier zonet gesproken heeft als kersvers emeritus, collega Willy Baeyens, die plankton in de oceanen wil inzetten in de strijd tegen CO₂.

Plankton absorbeert CO₂, zaak is nu om de groei van plankton te stimuleren.

En ten slotte, collega's, het milieu redden hebben we ook in huis gedaan, met de introductie in het VUB-restaurant van de wormburger. Insecten eten is de toekomst, het zijn duurzame proteïnen, en ook hier zijn we pioniers, we hebben er de internationale pers mee gehaald.

VII. Maak vrienden voor het leven

Het zevende werk dat we verricht hebben, collega's, is dat we vrienden hebben gemaakt, vrienden voor het leven.

In september hebben we er 22 nieuwe Fellows VUB bijgekregen. Fellows zijn topmensen uit de industrie en het bedrijfsleven, uit toonaangevende organisaties en uit de wereld van politiek en beleid die zich engageren om de VUB te helpen.

Dat doen ze door hun expertise, hun ervaring en hun netwerk in te zetten voor de universiteit.

Zo helpen ze de kloof tussen de academische wereld en de maatschappelijke realiteit te dichten.

Het is het derde jaar dat we Fellowship-titels hebben uitgereikt, we hebben er nu bijna 50.

En dit jaar op 17 juni – de datum staat al vast – vindt de volgende Fellowship Ceremony plaats, dit maal in de prachtige Gotische Zaal van het stadhuis van Brussel.

Ook al is iemand maar drie jaar Fellow, de meesten zullen vrienden voor het leven zijn.

En dat geldt ook voor onze afgestudeerden.

Met onze alumniwerking doen we er alles aan om mensen die hier vier, vijf of meerdere jaren hebben doorgebracht, aan ons te binden voor de rest van hun leven.

Voor velen is dit trouwens de normaalste zaak van de wereld, want: eens VUB'er, altijd VUB'er.

VIII. Zoek partners

Het achtste werk ligt in de lijn van het voorgaande.

Zoek externe partners, want je kan niet alles alleen.

Ik heb het al vaak gezegd: het is niet goed om louter en alleen van de overheid afhankelijk te zijn.

Zeker niet nu de geldkraan onherroepelijk dichtgaat.

Als we zelfstandig en slagkrachtig willen blijven, dan moeten we meer middelen uit andere bronnen aanboren, geld uit de privésector.

Intensieve Fundraising heeft vorig jaar 2 miljoen euro opgeleverd, met het universitair ziekenhuis erbij liefst 10 miljoen.

Als we onze grote projecten willen realiseren die u ook in de video heeft gezien, dan zullen externe fondsen nodig zijn.

Maar ook op de samenwerking met de industrie en met het bedrijfsleven zetten we maximaal in.

Zo hebben we beslist dat er vanaf volgend academiejaar een nieuw vicerectoraat komt,

een vicerectoraat Innovatie en Valorisatiebeleid.

De eerste vicerector Innovatie en Valorisatie wordt prof. Hugo Thienpont, die nu al de volledige Tech Transfer onder z'n hoede heeft.

IX. Verover de stad

Verover de stad is het negende werk van 2014.

Als VUB zijn we meer dan ooit gehecht aan de B in onze naam. Vorig jaar heeft het Brussels Studies Institute, in onze opdracht, een grote studie voorgesteld.

En daaruit bleek overduidelijk dat Brussel niet alleen de grootste studentenstad van het land is,

met 90.000 studenten en 26 universiteiten en hogescholen, maar dat Brussel ook veruit het grootste kenniscentrum is van België.

Als universiteit moeten we Brussel als onze belangrijkste partner zien.

Ik ben dan ook blij dat er zoveel politieke steun is voor het project dat we samen met de ULB willen realiseren in de voormalige rijkwachtkazernes aan de overkant.

Vorig academiejaar hebben we een lange lezingen en -debattenreeks gehouden over 'Brussel, wereldstad in wording', met collega Eric Corijn als gangmaker.

Wel, wij zijn een onlosmakelijk onderdeel van die wereldstad.

X. Verover de wereld

Wie wereldstad zegt, zegt de wereld.

De wereld veroveren is meteen ons tiende werk.

We zijn in 2014 in alle hoeken van de wereld geweest, maar het meest in het oog springend zijn onze samenwerkingsakkoorden met vijf Chinese universiteiten.

De VUB heeft nog nooit zo vlot toegang gehad tot China, en dat is niet zomaar uit de lucht komen vallen.

Het is niet voor niks dat vicerector Internationalisering Jan Cornelis de prestigieuze China National Friendship Award heeft gekregen voor zijn jarenlange samenwerking met China.

De wereld mag dan al een dorp zijn,

maar in het domein van de wetenschap en het onderzoek is de onderlinge verbondenheid nog veel sterker dan in om het even welk ander domein.

Wetenschap is per definitie globaal.

XI. Breng de wereld naar de campus

We trekken dus zelf de wereld in, maar we halen de wereld ook naar hier.

Intussen komt meer dan een op de vijf van onze studenten uit het buitenland, bij de doctoraatsstudenten is dat zelfs vier op de tien.

Vorig jaar hebben we in Washington een overeenkomst getekend met de Organisatie van Amerikaanse Staten, waardoor jaarlijks 60 studenten uit Noord- en Latijns-Amerika en de Caraïben aan de VUB zullen kunnen doctoreren.

Onze campussen worden elk jaar meer internationaal, veelkleurig en een afspiegeling van de wereld.

XII. Laat talent tot bloei komen

Het twaalfde en laatste werk is het belangrijkste dat we elk jaar verrichten: we laten talent tot bloei komen.

Telkens ik naar een Graduation Ceremony van een faculteit ga, en ik probeer er geen enkele te missen, weet ik:

hiervoor doen we het.

En ik weet dat veel mensen hier in de aula hetzelfde gevoel hebben.

Trouwens, als onderwijsinstelling hechten we ook veel belang aan de ontwikkeling van ons eigen personeel,

aan de ontwikkeling en ontplooiing van ons allemaal dus ...

Ook dat is talent dat we tot bloei moeten laten komen,
met alle middelen die daarvoor nodig zijn.

Het is aan onze nieuwe personeelsdirecteur om dat allemaal in goede banen te
leiden.

Beste collega's,

Tot zover de twaalf werken van de VUB,
twaalf werken die we in 2015 met minstens evenveel deskundigheid, ambitie en
enthousiasme zullen verder zetten.

Samen pakken we alle grote uitdagingen aan die op ons afkomen.

Uitdagingen die bekend zijn, zoals de instellingsreview,
maar wellicht ook uitdagingen die nog onbekend zijn

en waarop we een antwoord zullen moeten vinden op het ogenblik dat ze ons
pad kruisen.

Maar met de mensen die de ruggengraat van de VUB vormen, met jullie allemaal
dus

en met de vele vrienden die ons van buitenaf steunen,
zullen we slagen met grootste onderscheiding,

en dit ook voor de instellingsreview.

We zullen slagen in 2015 en in de vele jaren die nog volgen.

En ik eindig met een gevleugelde uitspraak van de voormalige Amerikaanse
president Roosevelt, niet Franklin, maar Theodore aan wie we onder andere de
Teddybeer te danken hebben. Theodore Roosevelt zei:

"Believe you can and you're halfway there."

Het gaat u allen goed in 2015.

Ik dank u.